Den gamle kirke og kirkegård i Sørup

Samlet og redigeret af Niels Nørgaard Nielsen

Sørup Kirke, kort efter opførelsen 1906

Sørup fik sin egen kirke i 1906, bygget på jord skænket af ejeren af Stokkildegård. Opførelsen var bekostet dels af offentlige, dels af lokalt indsamlede penge. Endvidere sørgede egnens beboere for gratis at transportere byggematerialerne. Kirken var i første omgang opført uden tårn, men i 1952 blev et tårn tilføjet. Hvordan det gik til, kan der læses om i artiklen "En ufrivillig tur i kælderen og et kirketårn i Sørup". Om Sørup Kirke kan der læses meget mere i Inger Marie Christensens bog "Sørup kirke – og Sørups historie" udgivet 2006. Bogen kan læses på arkivet.

Det var dog ikke første gang, Sørup havde kirke. Tilbage i middelalderen, sandsynligvis i 1100-tallet blev der opført en mindre kirke et par hundrede meter vest for Sørup ved Sørupgård.

I 1950'erne skrev Peder Jacobsen Andersen (1891 – 1970), Stokkildegård, en række små artikler om Sørups historie og blandt andet om den gamle kirke og kirkegård:

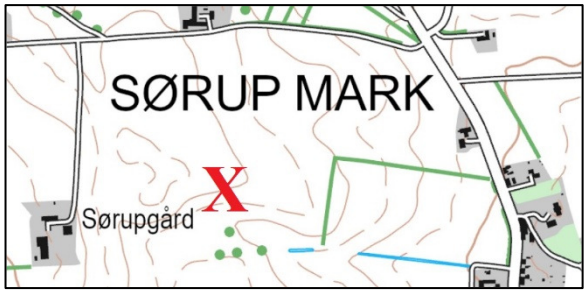

X'et markerer, hvor Sørup gamle Kirke lå, nær ved Sørupgårdsvej 5

Den gamle kirke stod endnu 1464. Spor af denne og kirkegården sås endnu 1870. Kirkens længde har været 22 meter og bredden 9,4 meter. Sten fra kirken skal være brugt til opførelse af Egholm Slot i engen ved Buderupholm. 1868 hentedes igen smukt tilhugne kampesten til opførelse af jernbanebroen over Lindenborg Å, ligeså er brugt en del som hjørnesten i Laden i gården matrikel nr. 10 a [Sørupgård, Sørupgårdsvej 5], tilhørende Peder Middelsen, ligeledes ligger i en hestebås i nævnte gård et stykke af granitdøbefonden, ca. 1/4, hvori tydelig fordybning ses til dåbsfadet.

Der var nu kun lidt tilbage, det stensatte kirkegårdsdige sløjfedes, og 1871 toges hele kirkegårdspladsen under plov, af den daværende ejer af matrikel nr. 10a, Jens Andersen Borup. Sligt skete ikke ustraffet, det gav sygeleje til ovennævnte.

Så sent som omkring 1900 kunne man efter ploven se kirkens omrids, samt de mange sandblandede gravhuller, og jeg har ligeledes som barn været med til efter harvning at finde krucifikser, kors og engle af bly på grunden.

Noget sydøst for kirkegårdspladsen fandtes en stor af kampesten brolagt plads, i samme retning på matrikel nr. 8a [Stokkildegård] tilhørende gårdejer P. J. Andersen i lavningen, den såkaldte "gårdeng" sås tydelige spor af fire damme af størrelse cirka 10 meter på hver led. Måske begge dele stammer fra en tidligere præstegård.

Peter Jacobsen Andersen har siden tilføjet:
Den gamle Niels Laustsen, der tjente hos Jens Borup da resterne af den gamle kirkegård toges under plov har fortalt mig, at stenene i det gamle kirkegårdsdige samt rester af gravminder kørtes ned i vestsiden af den endnu værende gamle mergelgrav.

I Hanen nr. 49 fra 1999 har arkivleder Poul Christensen skrevet om udgravning af Sørup gamle kirkegård:

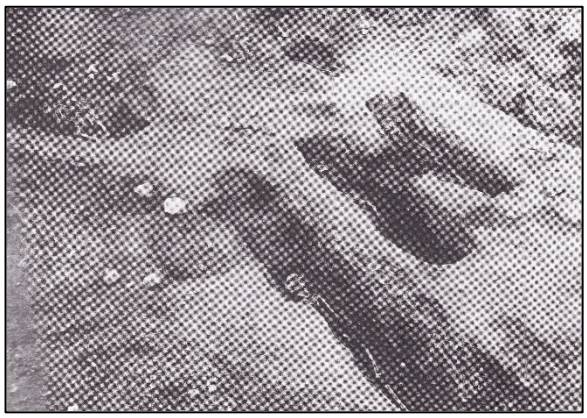
Nogle af gravene fra Sørup gamle kirkegård

Man har altid vidst, at der lå resterne af en kirke i Sørup, da man i 1960'erne foretog en udgravning af kirkegården. Selve kirketomten har foreløbig fået lov til at blive liggende, mens man frilagde en hel del grave, der kunne danne grundlag for en antropologisk undersøgelse af skeletterne, hvorved man kan få noget at vide om menneskers legemlige udvikling og sygdomme i middelalderen.

Det var en meget interesseret amatørarkæolog fra Aalborg, der i samarbejde med Peter Riismøller fra Aalborg historiske Museum, der stod for udgravningen – selve det grove arbejde med udgravningen blev foretaget af frivillige.

Sørup gamle Kirke har ligget et par hundrede meter vest for byen ved siden af Sørupgård, men da vi endnu ikke ved ret meget om den, nøjes vi her med at præsentere læserne for nogle af de folk, der boede i Himmerland i middelalderen.

Man kan godt undre sig over at Sørup Kirke hørte til blandt de kirker, som blev nedrevet omkring middelalderens slutning, for byen hørte absolut ikke til blandt de mindste, og der var jo egentlig også et pænt stykke vej til sognekirken i Buderup, så det har nok ikke passet folk der på stedet, at de nu fik langt til kirke. Måske har dårlig vedligeholdelse været årsag til beslutningen. Måske har herremanden på Buderupholm haft et ord at skulle have sagt, vi ved det ikke.

Det må have været en besynderlig oplevelse man har haft, da man i sin tid blotlagde alle de gamle grave og der kunne se en hel masse gamle Sørup-borgere liggende på stribe ved siden af hinanden.

Aalborg Amtstidende skrev i efteråret 1967:

Skeletter undersøges
Sørup Kirke i Himmerland havde en forgænger, der sidste gang nævntes 1464. Folketallet var dalende på den tid, og alene i Himmerland blev der i tiden 1300-1599 sløjfet en snes kirker.

Den gamle Sørup Kirke har været glemt, indtil antropologen, tandlæge Erik Christensen, Aalborg, genfandt dens tomt og sammen med Aalborg historisk Museum gik i gang med at undersøge kirkegården.

Kirketomten får foreløbig lov til at ligge. Den slags undersøgelser er Nationalmuseet ene om at tage sig af. Derimod er der interesse for på kirkegården at indsamle antropologiske

Sørupborger fra før midten af 1400-tallet

iagttagelser, som kan være med til at uddybe kendskabet til menneskers legemlige udvikling i middelalderen. Hertil er en kirkegård, nedlagt før 1500, ideel.

Undersøgelsen i Sørup ledes af tandlæge Erik Christensen og museumsinspektør Peter Riismøller, Aalborg. Ved hjælp af et hold volontører er man nået så vidt, at man kan begynde at tage skeletterne op til undersøgelse.

Lederen af Københavns Universitets antropologiske laboratorium, overlæge Balslev-Jørgensen, der følger en tilsvarende udgravning ved Fitting, finder Sørup-udgravningen værdifuld og anbefaler, at den fortsættes, til hele kirkegården er undersøgt. Kun en total udgravning kan sikre et statistisk pålideligt materiale.

Udgravningerne blev stoppet, så de resterende grave og resterne af Sørup gamle Kirke ligger stadig under mulden og gemmer på sine hemmeligheder. Området er ikke fredet, men jorden må ikke dybdebearbejdes.